

Joachim Roman Bar

"Biegli w postępowaniu kanonizacyjnym", Henryk Misztal, Lublin 1985 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 30/1-2, 284-286

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Uzasadnienie filozoficzne. W świetle kościelnego prawa karnego na pojęcie kary składają się 3 istotne czynniki: 1) dolegliwość, która pozbawia jakiegos dobra duchowego lub materialnego (*privatio alicuius boni*), 2) wymierzenie jej przez prawowitą władzę kościelną (*a legitima auctoritate inflictata*), 3) cel: poprawa i ukaranie przestępcy (*ad deliquentis correctionem et delicti punitionem*)¹⁵. Te trzy elementy kary zawsze znajdowały się w pojęciu ekskomunikacji. Po pierwsze — ekskomunikacja pozbawia dóbr duchowych i doczesnych. Po drugie — jest wymierzana przez władzę kościelną. Po trzecie — uważana jest za karę poprawczą, chociaż cel ten nie zawsze był eksponowany w pierwszym okresie jej stosowania w Kościele.

Za karną naturę ekskomunikacji przemawia też argument z teorii kary prawa państwowego. Mimo że ekskomunikacja jest karą kościelną a nie państwową, jednak posługuję się tym argumentem, ponieważ metodą taką zastosował autor omawianej monografii. Według prawa państwowego kara w ścisłym znaczeniu jest to reakcja społeczna wyrażona jawnie, zewnętrznie, wyraźnie, przez całą grupę społeczną albo wprost, albo przez jej zwierzchnika bądź przedstawiciela lub pokrzywdzonego, w imieniu społeczności, za czyn uznany przez prawo karne za przestępstwo¹⁶. Z punktu widzenia prawa świeckiego, stosując to określenie do ekskomunikacji, należy stwierdzić, że jest ona karą. Zawiera bowiem wszystkie te elementy, które w literaturze prawa świeckiego są wymieniane w pojęciu kary.

Ks. Jerzy Syryjczyk

**Ks. Henryk Misztal, Biegli w postępowaniu kanonizacyjnym,
Lublin 1985 Redakcja Wydawnictw KUL 8° ss. 264.**

Polska literatura kanonistyczna wzbogaciła się o gruntowne studium z zakresu prawa kanonizacyjnego. Ks. doc. dr hab. Henryk Misztal, pracujący na Wydziale Prawa Kanonicznego KUL, zebrał i poddał analizie przepisy prawa kanonizacyjnego dotyczące powoływania, kwalifikacji, wykonywania funkcji biegłych oraz postępowania związanego z wydawaniem przez nich opinii. Praca zasadniczo nie zawiera historii instytutu biegłych w postępowaniu kanonizacyjnym, bo ma na celu raczej względy praktyczne, ale gdzie to było wskazane, poszczególne zagadnienia poprzedził krótkim wstępem historycznym. Rozprawa ma

¹⁵ Por. KPK/1917 — kan. 2215; KPK/1983 — kan. 1312 § 2, kan. 1315, kan. 1341, kan. 1399.

¹⁶ Por. J. Makarewicz, *Prawo karne*, Lwów-Warszawa 1924, s. 231; Z. Papierkowski, *Socjologiczne i filozoficzne oblicze kary*, Lublin 1947, s. 5–6; M. Myrcha, *Prawo karne*, s. 6.

dopomóc postulatorom i powodom oraz innym osobom zainteresowanym prowadzeniem spraw kanonizacyjnych na szczeblu diecezjalnym.

Autor oparł się głównie na najnowszych źródłach prawnych wydanych przez pap. Jana Pawła II w 1983 r., wykorzystał jednak i prawo poprzednie, zwłaszcza kodeks prawa kanon. z 1917 r., oraz prawo posoborowe związane z częściową reformą procedury kanonizacyjnej. Nadto przebadał wiele akt kanonizacyjnych ujętych w tzw. „pozycje” do dyskusji w Kurii Rzymskiej, aby poznać praktykę i styl Kurii. Na podstawie obszernej bazy źródłowej mógł Autor prawidłowo podać komentarz do obowiązującego prawa.

Praca o biegłych została podzielona na trzy części, oprócz wstępu zakończenia i dodatku źródłowego. Część pierwsza w trzech rozdziałach przedstawia normy ogólne dotyczące udziału biegłych w postępowaniu kanonizacyjnym. A więc wyjaśnia pojęcie i genezę tychże biegłych, sposób ich powoływania, obowiązki i uprawnienia.

W części drugiej jest mowa, także w trzech rozdziałach, o udziale biegłych w kanonizacyjnym dochodzeniu diecezjalnym. Chodzi tutaj o teologów cenzorów drukowanych pism sług Bożych, o historyków dla zebrania, zbadania i opracowania dokumentów i źródeł narracyjnych, o biegłych lekarzy i innych specjalistów w dochodzeniu na temat cudu. W § 4 rozdziału III (s. 127—135) umieścił Autor przebieg dochodzenia diecezjalnego w sprawie udowodnienia cudu, co nie było potrzebne dla rozprawy, biorąc pod uwagę metodę zastosowaną w innych rozdziałach rozprawy. Do tego paragrafu wkradły się drobne nieścisłości proceduralne.

Część trzecia rozprawy zajmuje się biegłymi działającymi w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Jest więc najpierw mowa, o ekspertach urzędnikach w łonie Kongregacji. Nie są oni wprawdzie biegłymi w rozumieniu kan. 1574 nowego kodeksu prawa kanon., ale niejednokrotnie wydają opinie i decyzje w ważnych problemach sprawy. Do tego rodzaju ekspertów można zaliczyć w Kongregacji sekretarza, podsekretarza, promotora wiary, relatorów i pomocników naukowych. Inna grupa biegłych w Kongregacji to konsultorzy historycy i konsultorzy teologowie. Im jest poświęcony rozdział II i III części trzeciej rozprawy. O biegłych lekarzach i teologach badających „pozycje” na temat cudów jest mowa w rozdziale IV. Rozdział V zajmuje się innymi biegłymi w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, którzy są potrzebni dla wydania opinii w szczegółowych innych przypadkach.

W dodatku źródłowym jest umieszczona w języku polskim konst. *Divinus perfectionis Magister* pap. Jana Pawła II z 1983 r., normy Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych z 1983 r., dekret ogólny tejże Kongregacji z 1983 r., oraz w języku włoskim wewnętrzny regulamin powyższej Kongregacji. Dodatek źródłowy jest bardzo pożyteczny, gdyż ułatwi czytelnikowi zapoznanie się z tekstami nowych dyspozycji prawnych, często nieosiągalnych u nas.

Rozprawa jest napisana metodycznie, materiał jest prawidłowo podzielony na części i rozdziały. Źródła są dobrze wykorzystane a dotychczasowa nowsza literatura o biegłych jest znana Autorowi i odpowiednio zastosowana dla zrozumienia źródeł prawnych.

Należy się wdzięczność Autorowi i Wydawnictwu za włożony trud, aby polskim postulatorom i Kuriom Biskupim dopomóc w prawidłowym prowadzeniu spraw kanonizacyjnych.

O. Joachim Roman Bar OFMConv.